

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-08-28 Nr. (1.5)27-632

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Teisingumo ministerija teikia patikslintus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 51, 66 ir 97 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 360¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 69, 137, 140 ir 157 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 167¹ straipsniu įstatymo projektus (toliau – įstatymų projektai).

Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) 2017 m. gegužės 23 d. paskelbė *Lietuvos Respublikai nepalankų* sprendimą byloje *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą*, kuriame nustatė, kad laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės reglamentavimas Lietuvoje, nenumatantis nuteistiesiems *realios* ir veiksmingai praktikoje taikomos laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės švelninimo galimybės, *pažeidžia* nuteistųjų teises įtvirtintas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 3 straipsnyje. Pabrėžtina, kad EŽTT, konstatuodamas kankinimą uždraudžiančio Konvencijos 3 straipsnio pažeidimą Lietuvoje, pripažino, šį pažeidimą nulemia galiojantis laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės *reglamentavimas* Lietuvoje, o ne atskiri prieš nuteistuosius priimti valstybės institucijų sprendimai, todėl, EŽTT vertinimu, siekiant nutraukti nuteistųjų pagrindinių teisių pažeidimus ir užkirsti kelią kitiems galimiems Konvencijos 3 straipsnio pažeidimams, *būtinai* laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės *reglamentavimo pakeitimai*. Taip pat pabrėžtina ir tai, kad, EŽTT sprendimui byloje *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą įsigaliojus, 2017 m. rugpjūčio 23 d., Ministrų Komitetas nusprendė taikyti sustiprintą šio sprendimo vykdymo priežiūrą*.

Kartu pažymėtina, kad 2017 m. spalio mėn. EŽTT perdavė Lietuvai *dar 18 naujų peticijų Dardanskis ir kiti prieš Lietuvą*, kuriose asmenys taip pat skundžiasi Konvencijos 3 straipsnio pažeidimu dėl Lietuvos nacionalinės teisės aktuose nesančios *realios* galimybės siekti jiems paskirtos laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės sumažinimo (sušvelninimo) galimybės. Atitinkamai EŽTT sprendimo byloje *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą* operatyvus neįvykdymas pirmiausia kelia Lietuvos, kaip valstybės, kurioje neužtikrinamos absoliučios Konvencijos garantuojamos teisės (viena jų yra Konvencijos 3 straipsnis), tarptautinei reputacijai. Kartu, *operatyviai neįgyvendinus* EŽTT sprendimo byloje *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą* bei tinkamai nepakeitus galiojančio laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės reglamentavimo, atsižvelgiant į pasikartojančius tapačius skundus iš Lietuvos, Vyriausybei perduotose naujose bylose EŽTT *jau galės konstatuoti sisteminio pobūdžio Konvencijos pažeidimą ir šiuo pagrindu priteisti visiems pareiškėjams*

individualias pinigines kompensacijas, kurių išmokėjimas neabejotinai pareikalaus papildomų žymių valstybės biudžeto lėšų.

Įstatymų projektai parengti, siekiant *tinkamai įgyvendinti* EŽTT 2017 m. gegužės 23 d. sprendimą byloje *Matiošaitis ir kiti prieš Lietuvą* ir tuo pačiu užtikrinti, kad laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės reglamentavimas Lietuvos baudžiamuosiuose įstatymuose *nepažeistų* Konvencijos nuostatų, būtų *suderintas* su EŽTT jurisprudencija ir *atitiktų* tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus. Šiuo tikslu Lietuvos baudžiamųjų įstatymų pakeitimais siūloma sudaryti teisinės prielaidas teismui peržiūrėti nuteistojo atliekamos laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės tolesnio atlikimo tikslingumą ir nuspręsti pakeisti paskirtą bausmę į švelnesnę – terminuoto laisvės atėmimo bausmę, jeigu nuteistasis įgyvendino reikalavimus, leidžiančius pagrįstai manyti, kad nuteistojo nusikalstamo elgesio rizika ir jo pavojingumas visuomenei yra išnykęs arba maksimaliai sumažėjęs.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, Įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymų projektai atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemėje.

Įstatymų projektai buvo derinti su Teisėjų taryba ir Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra. Įstatymų projektams taip pat buvo pateiktos Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos (Teisės grupės 2018 m. vasario 7 d. pažyma Nr. NV-359 ir 2018 m. sausio 24 d. pažyma Nr. NV-240). Atsižvelgiant į šių institucijų pateiktas pastabas tiekiami įstatymų projektai (įskaitant su jais susijusią lydimąją medžiagą) buvo atitinkamai patikslinti ir papildyti. Dėl institucijų pateiktų pastabų, į kurias nebuvo atsižvelgta, pridedama derinimo pažyma.

Kartu pažymėtina, kad, tikslinant įstatymų projektus, buvo įvertintos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudarytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso priežiūros ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitetų narių išsakytos nuomonės.

Įstatymų projektai taip pat buvo apsvarstyti 2018 m. rugpjūčio 21 d. vykusiame Tarpinstituciniame pasitarime.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

PRIDEDAMA. Įstatymų projektai ir su jais susijusi lydimoji medžiaga, 31 lapas.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius